

Izraeli Hírléve

Israeli Newsletter • אגרת מישׁ ריאל

Szerkeszti: Halmos László

makojeruzsalem@gmail.com

SKYPE: halmos.laszlo

Mobil telefon: 052 – 3260834

2009. április 8, szerda

A friss információk a héber nyelvű sajtóból, hírportálokból, blogokból származnak

Túlméretezett ajándék Izrael népének: Netanjahu-kormány 30 miniszterrel

Légítámadás Szudánban: amiről senki sem beszél

Nagy idők tanuja: egy rendkívüli életút a Tátrától Ramat Ganig

Haifai történész: Izrael Állam léte egy iránytűn múlt...

Megkezdte működését a Netánjáhu kormány Harminc miniszter, nyolc miniszterhelyettes Likud – Lieberman-párt – Munkapárt – Tórahú párt koalíció

Március 31-én megszületett Izrael Állam szám szerint 32. kormánya. Ebben a kormányban 6 párt foglal helyet, a következő összeállításban:

1. A Likud párt 27 mandátummal rendelkezik a Kneszetben, az izraeli parlamentben
2. Az "Izrael az otthonunk" (Jiszráél Bétenu) Lieberman vezette pártja – 15 mandátum
3. A SASZ, az afroázsiai származású zsidók vallásos pártja – 11 mandátum
4. A Zsidó Otthon (Hábájit hájehudi), a volt Nemzeti Vallásos párt) – 3 mandátum
5. a Tórahú Zsidók pártja (Jáhádut Há-Torá – Agudát Jiszráél) – 5 mandátum
6. a Munkapárt (Ávodá) 8 mandátummal szerepel: a választásokon kapott 13 mandátumból 5 képviselő ellenezte a Likud-vezette kormányhoz történő csatlakozást.

A kormány 69 mandátumra támaszkodik.

חג פסח כשר ושמח

Kellemes húsvéti ünnepeket

Az ellenzéki pártok:

1. Kadima polgári középpárt – 28 mandátum
2. A Munkapárt (Ávodá) belső ellenzéke – 5 mandátum
3. Hadas – a főként arab szavazók által támogatott Kommunista párt – 4 mandátum
4. Raam-Tal – vallásos-polgári arab párt – 4 mandátum
5. Zsidó Nemzeti Egységpárt (Háichud Háleumi) – 4 mandátum
6. Balad – nemzeti arab párt – 3 mandátum
7. Merc – szociáldemokrata párt – 3 mandátum

Az ellenzék összesen 51 mandátummal bír.

A Kneszetben összesen 120 képviselő foglal helyet.

A választás előtti hetekben nagy küzdelem folyt a Netánjáhu által vezetett Likud párt és a Cipi Livni által irányított Kadima párt között a parlamenti elsőség kivívásáért.

Binjámin "Bibi" Netánjáhu kortes-beszédeiben hangsúlyozta: elérkezett az idő, hogy Izrael változtasson eddigi politikáján, mivel szerinte az Olmert által vezetett Kadima-kormány gyengeséget mutatott a palesztinokkal folytatott tárgyalások során és engedményei által a zsidó állam máris elvesztette elrettentő erejét.

Cipi Livni ezzel szemben arról beszélt, hogy Izraelnek józannak kell maradnia és továbbra is küzdenie kell érdekeiért, ám nem kell attól tartania, hogy elveszti elrettentő erejét, inkább a nemzetközi fórumok égisze alatt olyan szerződéseket kell elérnie elsősorban a palesztinokkal, majd Szíriával, végül az egész arab-muszlim világgal, hogy az eredményeket a fontos nemzetközi fórumok elismerjék.

Amennyiben ez sikerrel járna, Izrael elnyerné a világ közvéleményének a rokonszenvét, amivel az ország nemzetközi megítélése csak nyerne. Ariel Saron a Gázai övezetből végrehajtott egyoldalú kivonulás és az ottani zsidó telepések kiköltöztetése által olyan előnyöket kívánt elérni Izrael számára, amelyek révén az Egyesült Államok, az Európa Közösség, a Távol-Kelet és más nemzetközi fórumok nyomást gyakorolhattak volna az arab világra az Izraellel megkötendő szerződések ratifikálására.

Schwarcz Gábor

*Hitelszerződési és adósságbehajtás-ügyi
gazdasági szakértő és tanácsadó*

e-mail: gabischw@netvision.net.il

A közvéleményt és a választások kimenetelét nagyban befolyásolta, hogy Izrael zsidó választóinak komoly hányada nem hisz az arab államokkal folytatható tárgyalások értelmében.

Észak-Izrael lakóinak emlékezetében még elevenen él a libanoni Hezbollah ellen 2006 nyarán folyt háború, amelynek során sokat szenvedtek a Katyusa-rakétatámadásoktól. A közelmúltban, az Öntött Ólom hadművelet idején pedig az ország déli régióiban élő lakosság ismerhette meg a Gázai övezetből indított Kasszam- és Grad-rakéták állandó fenyegetését. Izrael zsidó lakossága jórészenél bizalmi válság alakult ki a békés rendezés lehetőségével kapcsolatban.

A február 10-én lezajlott választásokon az eredmény csaknem döntetlent hozott a Likud és a Kadima között, ám előbbi 65 mandátumos koalíciós tömbjével szemben a Kadima csupán 55 mandátumot tudott szembeállítani, beleértve a három arab párt 11 mandátumát.

Netánjáhu miniszterelnök-jelölt, akinek 65 mandátum a zsebében volt, ugyanakkor nem akart olyan kormányt, amelyben ideológiai szövetségese, Avigdor Lieberman túlságosan meghatározó szerepet játszhat. Lieberman már első kijelentésével (az Annapolis-i megállapodás érvénytelenné nyilvánításával) kisebb válságot idézett elő az Egyesült Államok és Izrael kapcsolatában, hiszen Obama elnök kifejezett követelése a független palesztin állam létesítése, éspedig záros határidőn belül.

Nem csak Netánjáhu számára egyértelmű, hogy az arab világ, Európa és Amerika nem fogják "lenyelni" Izrael a szélsőjobb fordulatát, ezért égetően szüksége volt olyan pártra, amely legitimálni képes új kormányát.

Netánjáhu, még mint kormányfő-jelölt először a Kadima pártvezéréhez, Cipi Livni asszonyhoz fordult és megkísérelte elérni, hogy a Kadima csatlakozzon a koalícióhoz, ám ugyanakkor politikai vonalvezetésében nem volt hajlandó engedményekre. A Likud és a Kadima között kötendő két-két évre szóló kormányzási rotáció gyakorlatába sem

egyezett bele (1984 és 1988 között volt ilyen Izraelben: 1984 és 1986 között Simon Peresz, 1986 és 1988 között Jicchák Sámir volt a miniszterelnök).

Miután Cipi Livni visszautasította, Netánjáhu titkos tárgyalásokba bocsátkozott régi barátjával és vetélytársával, Ehud Barakkal, akivel együtt szolgált a "Szájeret Mátkál" nevű válogatott kommandóalakulatban. (Egyes hírmagyarázók nem minden malícia nélkül megjegyzik, hogy a kommandó-egységben annak idején Barak volt Netánjáhu feljebbvalója, míg most a hét évvel fiatalabb Netánjáhu a „főnök”.)

Bárak cáfolta a titkos "légyottokat", mi több, újságokban, rádióban és televízióban kifejtette a véleményét, miszerint a Munkapártnak, a maga 13 voksával az ellenzék morális fedezékében van a helye és onnan kell megpróbálnia a párt újjászervezését – egészen a következő, szerencsésebb kimenetelű választásokig, amikor kormánypárttá válhat.

Az igazság csak március utolsó napjaiban derült ki: Barak és Netánjáhu megegyeztek, hogy a Munkapárt csatlakozik a koalícióhoz, amiért Netánjáhu különösen nagy árat volt hajlandó fizetni, főképpen az után, hogy Barak meghívására Ofer Éjni, a Szakszervezet elnöke is csatlakozott.

A tárgyalások lefolyása után Barak összehívatta a pártközpont tagságát (mintegy 1400 ember) és feltette a csatlakozási kérdést a gyűlés plénuma előtt, amelynek döntenie kellett. Barak és Éjni javaslatát 58% mellett és 42% ellen szavazattal elfogadták.

A Barak által vezetett Munkapárt 13 képviselőjéből csak 8 csatlakozott a kormányhoz. Fizetségképpen Netánjáhutól a 8-ból 5 miniszteri tárcát kapott, 2 miniszterhelyettes lett, míg a nyolcadik egy Kneszet-bizottság vezetését kapta meg.

Így alakult meg március 31-én Netánjáhu kormánya, amelyben világrekordot jelentő 30 (harminc) miniszter és 8 miniszter-helyettes kapott bársonyszéket. Ez azt jelenti, hogy a 120 képviselőből összesen 82 maradt a törvényhozói ágazatban, miután 38 képviselő a végrehajtó hatalom része lett.

A 30 miniszter a pártállás szerint:

- A Likud párt 27 képviselőjéből 15 miniszter – beleértve a miniszterelnököt – 6 miniszterhelyettes, maradt összesen 6 parlamenti képviselő.
- A Munkapárt, amely a kormányban 8 képviselőből áll, 5 miniszter, 2 miniszterhelyettes és mindössze 1 parlamenti képviselő.
- Az "Izrael az Otthonunk" 15 képviselőjéből 5 miniszter, 1 miniszterhelyettes – 9 parlamenti képviselő.
- A SASZ párt 11 képviselőjéből 4 miniszter, 3 miniszterhelyettes – 4 parlamenti képviselő.
- A "Zsidó Otthon" párt 3 képviselőjéből 1 miniszter, 2 parlamenti képviselő.
- A "Tórahú Zsidók pártja" 5 képviselőjéből 1 miniszterhelyettes (a Tórahú Zsidók pártja, mint ultraortodox párt rabbijai tiltják az Izrael Államra történő felesküdést, miután a zsidó állam nem a "háláchá", a talmudi döntvénytár alapján működik) 4 parlamenti képviselő.

Vagyis a kormány 69 képviselőjéből 43 foglal helyet az állam végrehajtó szervében, és csak 26 marad a törvényhozásban – ez az arány példátlan a világ parlamentjeinek a gyakorlatában.

Mindezek mellett és mindezek ellenére nem marad nekünk más, mint szerencsét kívánni Izrael Állam 32. kormányának a működéséhez: elvégre valamennyiünk hajóját kormányozzák...

FIGYELEM!

Az elkövetkező napokban ha BÁRKITŐL — legyen az ismerős, rokon vagy barát — a HALLMARK-on keresztül e-mailben képeslapot kaptok, **ne nyissátok ki!** Megnyitáskor a C:\ merevlemezre érkezik le. A felhívást CNN hírtette közzé. A vírus nagyon agresszív és a MICROSOFT is roppant veszélyesnek nyilvánította. Csak a napokban fedezték fel és eddig nem találták meg a megfelelő vírusírtót.

HOH – Hitachdut Oléj Hungária

A Magyarországról bevándoroltak képviselői Országos központ:

Tel Aviv, Ibn Gvirol u. 76. I. emelet

Telefon: 03-6916115, 03-6917121

FAX: 03-6967049

Hónapokkal az akció után: részletek az izraeli légierő szudáni csapásáról

Célpont: 1400 kilométerre a Teherautókon és hajón semmisültek meg a a Hamasznak szánt iráni fegyverek

Hírügynökségi jelentések szerint izraeli harci gépek januárban és februárban több légicsapást intéztek a Hamasznak szánt fegyvereket szállító járművek ellen szudáni területen.

Brit lapértesülések szerint az izraeli légierő a hadtörténetben először nagy teljesítményű, műholdakon át távirányított, pilóta nélküli robotbombázókat vetett be.

A célpont az Izrael legdélibb pontjától, Ejláttól mintegy 1400 kilométerre lévő szudáni tengerpart volt. Az Egyiptomtól délre fekvő arab állam támaszpontokat nyújt az iszlamista terrornak; elnökét az ország zömében keresztény néger lakossága ellen elkövetett népirtásért vonná felelősségre a hágai nemzetközi bíróság.

A beszámolók szerint az izraeli harci gépek egy szudáni sivatagi országúton haladó konvojt támadtak. A 17 teherautó szétszedett rakétákat szállított észak felé, az egyiptomi határ irányába.

A rakétákat egy iráni kikötőben hajózták be és Port Szudán kikötőjében rakodták ki. A cél – egyiptomi területen és a Sinai félszigeten át a Gázai övezetbe vezető csempészalagutak és a Hamasz szakemberei a helyszínen szerelték volna össze.

Katonai hírmagyarázók kiemelik a hírszerzés sikeres ténykedését. Az akció többek szerint vetekszik az izraeli légierőnek az épülő iraki atomkohó ellen 1981-ben végrehajtott sikeres támadásával.

A most elpusztított fegyverek – állítólag – iráni gyártmányú Fadzsir-3 típusú rakéták voltak, amelyek, ha sikerült volna bejuttatni a Gázai övezetbe, akár Tel Avivot, akár a dimonai atomreaktort elérhették volna.

A januárban végrehajtott szárazföldi támadást februárban egy másik követte, melynek során a Vörös tengeren, Port Szudán kikötője előtt horgonyzó hajót ért légitámadás. E támadásban a legújabb jelentések szerint az izraeli haditengerészet egységei is részt vettek. A hajón ugyancsak kirakodásra váró rakéták voltak.

Szudáni jelentések 39 halálos áldozatról számoltak be.

Fentiek ismeretében meglehetősen valószínű, hogy nem ez a szállítmány lett volna az első, amely Szudánból Egyiptomon keresztül eljut a Gázai övezetbe. Azt azonban egyetlen izraeli vagy nyugati politikus sem feszegette, hogy miként juthatnak el ezek a szállítmányok Egyiptom teljes területét átszelve, 1000 kilométert megtéve a Hamasz birtokába. Az egyiptomi hatóságok „félrenézése” már-már kimeríti az Izraellel szembeni ellenséges magatartás kritériumát...

Angol és héber nyelvoktatás

Halmos László

052-3260834

e-mail: samsono@netvision.net.il

**Emlékezzünk együtt április 16-án,
a holokauszt emléknapon Makón, az
ortodox zsinagógában!**

**A Makói Zsidó Közösség a holokauszt
emléknapon megnyitja az ortodox
zsinagógát az emlékezni vágyók előtt.
Csendes emlékezésre hív mindenkit, aki
fontosnak érzi, hogy fejet hajtson a
holokauszt idején meggyilkolt több, mint
ezerkétszáz zsidó származású makói
polgár előtt.**

*A Kol Jiszráél, az Izraeli Rádió magyar adása
az interneten, Ádám Ráchel szerkesztésében:*
<http://www.intkolisrael.com> → a harmadik sor
utolsó, Magyar-Hungarian feliratú négyzetben
katt a hangszóró-logóra,

vagy
<http://www.iba.org.il/reka/> → magyar felíratra

— ♦ —

**Egy iránytűn múltott?
Haifai kutató: a zsidó állam egy tévedés
miatt jött létre Izraelben, és nem
Kenyában!**

Anekdotába illő felfedezést közölt dr. Gur Alroy, a Haifai Egyetem Erec-Jiszráél történelmével foglalkozó fakultásának a kutatója.

Az egyetemi tanár azt fejtegette nemrégiben az izraeli kábel-tévé akadémiai csatornáján, hogy a zsidó állam megalakulása Izrael földjén egy elromlott iránytűnek és egy eltévedt utazónak köszönhető...

Mint ismeretes, az 1903 őszén tartott hatodik Cionista Kongresszuson elnöklő Herzl Tivadar felvetette, hogy az akkor török uralom alatt

álló Palesztina elhanyagolt, sivatagos földje egyelőre nem alkalmas a tömeges zsidó telepítésre. Időleges megoldásként az akkor brit uralom alatt álló Uganda egy tartományát javasolta a zsidó bevándorlás számára.

Az ötlet megosztotta a kongresszus küldötteit, de azért útnak indítottak három megbízottat, hogy kémleljék ki a kiszemelt területet, amely, mellesleg, ma már nem is Ugandához, hanem Kenyához tartozik.

A három, pénzzel és térképekkel felszerelt, bátor és sok nyelven beszélő úriember útnak is indult. A felderítők, hogy minél többet láthassanak a nagy kiterjedésű vidékből, három különböző irányba indultak el és megbeszélték, hogy 12 nap múlva egy adott pontban találkoznak.

Ketten sikeresen bejárták a rájuk bízott vidéket és azt bővízünek, termékenynek és egészségesnek találták. Ám a harmadik utas, bizonyos Náchum Wilbusch nem járt szerencsével. Miután iránytűje elromlott és a térképen sem ismerte ki magát, csúnyán eltévedt és veszélyes kalandokat élt át. Ennek ellenére ő is időben eljutott a megbeszélt helyre, majd a három megbízott visszatért Európába.

Eredeti megbízatásuk értelmében mindhármuknak jelentést kellett írni a tapasztaltakról. Az első két férfiú, mondani sem kell, valóságos mennyországként ecsetelte a látott földet. Wilbusch keveset írt, de abba valamennyi kiábrándító élményét beleszötte. Jelentése végkicsengése ez volt: a zsidóknak semmi keresnivalójuk Afrikában.

Hét hónappal a küldöttség jelentéstétele után, 1905-ben – Herzl már nem élt – a következő, hetedik Cionista Kongresszus a nagyobb tekintéllyel bíró Wilbusch jelentéseit fogadta el a másik kettő ellenében. A zsidó nép tömegeinek a letelepítésére csakis Erec-Jiszráél földjét találták alkalmasnak – és méltónak.

“Lehetséges lenne, hogy egy elromlott iránytű miatt élünk ma itt, Izraelben és nem valahol Kenyában?” – tette fel a félig tréfás kérdést előadása végén Alroy tanár.

Unti Ildikó

רות אונטי

runtil@nitzanim.org.il

**Dipl. trainer for the transformation
of the body & the soul**

A test és a szellem diplomás gyógyítója

Herstig Éva:

**Mire képes a mobiltelefonod,
amiről te nem is tudsz**

1. A segélyhívó szám az egész világon 112. Ezt akkor is hívható, ha a telefon billentyűi le vannak zárva. (Ne próbáld ki, csak vész helyzetben, viszont jegyezd meg a számot.)

2. A kocsiban hagyta a kulcsokat és távol vagy a lakástól, ahol a pótkulcsot tartod? Nos, a megoldás: hívd fel a lakást, és valaki tartsa közel a telefonhoz a távirányítós pótkulcsot.

Neked kb. 20 cm-re kell tartanod a mobilodat a kocsiajtótól. Amikor otthon megnyomják a távirányítót, megnyílnak az autó ajtó! A csomagtérajtóval is működik. Tégy egy próbát!

3. Lemerült a mobiltelefonod akkumulátora? Minden mobilnak van tartalék töltés az akkujában, amely a *3370# megnyomására önmagától aktivizálódik, így 50% póttöltést adva. Amikor újra töltöd a telefonodat, automatikusan ez is feltöltődik, így a következő alkalomra is lesz tartalékod.

4. Mit tegyél, ha ellopták a mobilodat? Meg kell tudnod a készüléked sorozatszámát. Ehhez üsd be: *#06# HÍVÁS NÉLKÜL és minden más nélkül, és a kijelzőn megjelenik egy kód (Serial #). Ez az egyedi kód az egész világon a te készüléked sorozatszáma.

Jegyezd fel és tartsd biztonságos helyen. Ha ellopták a telefonodat, értesítsd a szolgáltató társaságod operátorát, és add meg neki ezt a kódot. Ez lehetővé teszi, hogy teljesen blokkolják a telefont (magát a készüléket,

nem csak a hívószámot), még ha a tolvaj kicseréli is benne a SIM kártyát.

Valószínűleg nem kapod vissza a telefonodat, de legalább biztos lehetsz benne, hogy aki ellopta, soha, sehol sem fogja tudni használni.

Egyesek szerint a mobil-kereskedők azért titkolják ezt az információt, hogy a tolvaj tovább használhassa a szolgáltatásukat, ezáltal fogyasszon, a lopás áldozata pedig vegyen másikat és ő is tovább növelje a szolgáltatók bevételét. (Ez nem a Hírlevél szerkesztőségének a véleménye.)

Ebben az a legfontosabb, hogy ha mindenki ismerné ezt a trükköt, értelmetlen volna mobilt lopni. Ezért hát küldd tovább minden ismerősödnek. És ne felejtse el felírni és biztos helyre tenni a sorozatszámodat.

Szép napot !

A Magyar Köztársaság Nagykövetsége

Tel Aviv, Pinkas utca 18

(A Kikár Hámediná közelében)

e-mail: huembtlv@bezeqint.net

Internet-honlap:

<http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/IL/HU>

Titkárság: 03-545 6666

Reb Mose Ehrlich – egy rendhagyó életút a Tátrától Rámát Gánig

Az Ehrlich család egykori pátriája – a Tátraalja. Szepesség. Zömében német vidék volt. Úgy is nevezték, hogy Deutsch-Zips.

Én Márkusfalván születtem. Arrafelé minden városnak, minden falunak három neve van. A mai napig. Szülőfalum neve például szlovákul Markusovce, németül Marksdorf. Ódon vár áll a falu fölött. Születésemkor, az első világháború előtt a Villant család lakta. Német nevű, magyarul beszélő báró volt Villant. Édesapám nagyon jó viszonyban volt vele.

Néhány évvel ezelőtt jártunk arrafelé, már a független Szlovákiában. Megnéztük volna a kastélyt is, de akkora füst volt, hogy nem mertük megközelíteni. A falusiak azt mondták, hogy cigányok táboroznak arra. Lemondtunk a várlátogatásról.

Az első világháború vége után következett az impérium-változás. Felbomlott az Osztrák-Magyar Monarchia. Tátraalja a Csehszlovák Köztársaság része lett. Mi ezt követően, 1919 végén, vagy 1920 elején Kassára költöztünk.

Amire emlékszem – a nagy zűrzavar. Az átmenet okozta szegénység. Gyerekkori élményem: a nagynénémet mentünk meglátogatni, a Schweid családot. Nagynevű család, sok leszármazottjuk él ma is szerte a nagyvilágban.

Édesapám, R' Simon Ehrlich az akkor megalakult Szlovenszkói Ortodox Hitközségek Központi Irodájának az egyik vezéregyénisége volt. Ehhez a szervezethez, amelynek Pozsonyban volt a központja, több, mint 600 hitközség tartozott. Felvidéki városok, községek, falvak zsidó közösségei.

A Központ első elnöke Wéber Kálmán pöstyéni főrabbi lett. Őt a pozsonyi származású Pappenheim Wolf rabbi követte az elnöki székben, aki világhírű Talmud-tudós

hírében állt. Sokáig Bécsben működött. Tőle fia, a hasonló képzettségű és tehetségű pozsonyi Pappenheim Izrael vette át a tiszteletet.

A következő elnök Ehrenfeld Dávid nagysurányi rabbi volt, a mattersdorfi rabbi veje. Utána, 1932-ben következett édesapám, Ehrlich Simon. Nagytudású és rátermett ortodox vezető volt ő is: nem csak a Tórában, de a világi dolgokban is tájékozott ember. Kitűnő kapcsolatokkal rendelkezett. Nem csak a szülőfalumban élő Villant báróval, hanem egy sereg felvidéki magyar arisztokráciával is személyes kapcsolatokat ápolt, például Csáky Károly gróffal és feleségével, a világszép színésznővel, Ordódy Lilivel is.

Csákyék, már csak a közös üzlet miatt is, gyakori vendégeink voltak kassai házunkban. Édesapám, magyar arisztokrata kapcsolataitól függetlenül, vallásos zsidó volt.

Ez például megakadályozta abban, hogy asszonyszemélynek kezet adjon, vagy a kézfogását elfogadja, lett légyen az zsidó vagy más. Ha úgy alakult a helyzet, hogy Csákyneé Ordódy Lili is megjelent, vagy apám látogatott hozzájuk, az etikett szerint apámnak kezet kellett volna csókolnia a grófnénak. Nos, ezt egy színjátékkal hidalták át: mindahányszor ilyen eset fordult elő, a grófnőnek „véletlenül” leesett a kesztyűje és apám felemelte. A köszönés-hálálkodás után már „elfelejtődött” az obligát kézcsók...

Összeköttetéseit gyakran hasznosította, ha közbenjárásra volt szükség valamilyen zsidó ügy érdekében. Apám bejáratos volt a kassai polgármesterhez, a rendőrfőnökhöz, de más városok vezetői is szívesen, tisztelettel fogadták őt.

Az I. bécsi döntés városunkat, Kassát és az akkori Szlovenszkó déli, magyarul részét 1938 novemberében Magyarországhoz csatolta. Ezt követően édesapám a Magyarországi Ortodox Hitközség alelnöke lett.

A negyvenes években, emlékezetem szerint Kahán-Frankl Samu és Freudiger Fülöp voltak a vezetők. Úgy emlékszem, hogy Hartstein volt az egyik alelnök; a személynevére nem emlékszem.

A hunfalvi-hunsdorfer jesiva ma én vagyok... Nemrégiben látogatott Izraelbe Monsey-ből Horowitz, az ottani hunsdorfer jesiva feje. Bné Brákban él egy sógora, onnan hívott. „Mojse Ehrlich otthon van? Muszáj őt látnom” – kérte a feleségemet, aki felvette a telefont. „Mojse, te vagy az egyedüli hunsdorfi jesiva a világon!” – mondta.

Én személyesen egyébként nem a hunsdorfi, hanem a mattersdorfi jesivában tanultam, R' Smil Ehrenfeldnél, de előtte Reb Schulbrach kassai jesivájának voltam a növendéke.

Legutóbb erev Sávuotkor hívott fel R' Akiba Ehrenfeld, a mai mattersdorfi ros jesivá. A Smil fia. Azt mondja, látni akar. Azt mondom neki: „Te nem hagyhatod ott az egész Kirját Mattersdorft, hogy engem meglátogass!” Hát látogatás helyett beszélgettünk telefonon vagy háromnegyed órát. Volt mondanivalónk egymásnak...

Hunfalva

Négy éves lehettem, amikor édesapám elvitt Jiszráél bátyámat és engem Hunfalvára. Ennek is három neve volt: magyarul Hunfalva, németül és jiddisül Hunsdorf vagy Unsdorf, szlovákul Huncovce...

Úgy előttem van a több, mint 90 évvel ezelőtti történet, mintha tegnap történt volna. Ott állt Beer Smil Rosenberg, az öreg rebbe, és áldóan fölénk tartotta a kezét. Aztán azt mondta jiddisül: menjetek a konyhába, gyerekek, a rebecn (a rabbi felesége) ad nektek kichelét (pogácsát).

Ma én vagyok a világon az egyetlen élő ember, aki személyesen látta Beer Smilt... A mai rebbe, Horowitz a vejének a fia. A Horowitz apja Frankfurtban volt rabbi.

Hogyan kerültünk mi oda? Nos, édesapám, Ehrlich Simon volt a hunfalvi jesiva tanácsadója.

Mi történt 1944 március 19-én, hajnalban?

Ugyancsak az utolsó élő tanú vagyok a Földön, aki úgy emlékszik vissza ezekre az eseményekre, hogy megadatott neki a dráma egyik központjában lennie. Emlékeimet soha nem írtam le: úgy mondom el mindent, ahogy az énbennem él.

1940 szeptemberében behívót kaptam munkaszolgálatra, Sárospatakra. Különböző helyekre vittek minket dolgozni, de mindig kaptunk szabadságot. Az egyik szabadság alkalmával, 1943-ban megnősültem. Elvettem Sáríkat, ezt a szép asszonyt, aki itt ül mellettem, bis hundert und zwanzig.

1943 őszén Békéscsabára vittek, onnan Esztergom táborba került a MUSZ-os századunk.

A kétszázötven fiúból vagy hatvanan voltunk, akik kósert ettünk. Ekkor már évek óta behívótól behívóig éltünk. Jövedelmünk nem volt. Néhány fiú szüleinek még voltak tartalékai, de 1943-ban már csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudtuk összeszedni a pénzt, hogy ne a kincstári tréflit kelljen ennünk, hanem magunk főzhessünk kósert.

Apám például fás volt, nagyon gazdag ember a régi világban. Később Csáky Károly pesti gróf lett a társa. Üzleteik voltak szerte a Felvidéken. A zsidótörvények azonban megszüntették az iparendélyeket. Nagyon nehéz lett a megélhetés.

Ez volt a helyzet 1944 tavaszán is, amikor már nagyon reméltük a háború végét.

Élt Budapesten egy rokonom, dr. Friedmann Izidor, apám édes unokatestvére. Anyanyelvi szinten tudott magyarul, de németajkú volt. Apámmal is, velem is németül beszélt szívesebben.

A híres Városmajor szanatórium tiszteletbeli igazgatója volt, ami azt jelentette, hogy ezért az állásáért nem kapott fizetést.

Nagyon gazdag ember volt. Ő volt a Chevra Kadisa elnöke. Ez az akkori magyarországi ortodox zsidó társadalomban olyasféle „kóved”, rang volt, mint ma itt a Kneszet elnöke. Nagyon szeretett engem.

1944 tavaszán, Purim előtt, március 5. körül felhívtam őt telefonon.

„Doktor bácsi, wir wollen da, in Esztergom aufhalten eine Koschere Küche... es fählt uns Gelt... vagyis, kóser konyhát szeretnénk fenntartani. Pénzre lenne szükségünk. Megkértem, hogy feljöhessünk hozzá Pestre, hogy adjon nekünk néhány pengőt. Ötvenet, százat...

A bácsi azonnal beleegyezett. Úgy rendeztük el a dolgot, hogy visszahív engem a táborban, ha időt tud szakítani az én fogadásomra. Púrim után március 17-án hívott. Pénteki nap volt.

Borzongató tanúság

„Tegnap, csütörtökön meghalt egy nagyon *chósev* zsidó (tiszteletre méltó, ma ivritül úgy mondanánk: chásuv), reb Jozsef Salgó. Ma, pénteken volt a temetése. Vasárnap reggel hét órakor, a Hitközség Síp utcai székházában tartunk gyászülést az emlékére. Te gyere oda és a gyászülés végén adok neked pénzt.

És beköszöntött az a bizonyos vasárnap: 1944 március 19.

Kora hajnalban keltem fel, hajnali 4 órakor. Egy Schwartz nevű nagyszülősi bajtárssal együtt indultunk útnak. Munkatábori ruhában, megfelelő menetlevéllel felszerelve vonatra ültünk és elindultunk Budapest felé.

Már háromnegyed hatkor megérkeztünk Schwartz barátommal a Síp utca 12. elé. Magunk is meglepődtünk azon, hogy a hitközség kapuját már nyitva találtuk.

Bementünk, megkerestük a Chevra Kadisa irodáját, ahol a nagybácsim szokott ülni.

A díszes ülésterem bejárata előtt három tisztviselőt találtunk. Ezt is meglehetősen furcsállottuk, mert, bár a vasárnap nem volt munkaszüneti nap a hitközségen, mégis meglepett, hogy vasárnap reggel háromnegyed hatkor a tisztviselők már a helyükön ülnek.

Megkérdeztem őket, hogy látták-e bemenni dr. Friedmann Izidor elnököt. A válasz igenlő volt.

Megkérdeztem, hogy kivel ül benn. A válasz ez volt: vele együtt négy ortodox zsidó, és négy neológ.

Ezen ismét meglepődtem. A megboldogult reb Jozsef Salgó közismerten szigorú ortodox zsidó volt. Vajon mi hozhatta ide vasárnap, ilyen korán reggel a négy neológ zsidót az ő emlékére tartott gyászülésre?

Ott ültünk hát kora reggel, két muszos fiatalember a három tisztviselővel, a díszterem előtti várószobában és várakoztunk.

Nem telt el két perc, újabb megdöbbentő élmény várt ránk. A díszteremből mintha sírás hangja szűrődött volna ki.

Felkeltem, mintha sétálni indulnék a szobában. Közben a díszterem ajtaja közelébe értem. De már nem is kellett nagyon fülelni. Jól hallottuk: sírás, jajgatás hallatszott a Chevra Kadisa díszterme felől.

A tisztviselők nem voltak ilyen szégyenlősek: odaléptek a kulcslyukhoz és hallgatóztak. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy a nagy tanácsteremből kihallatszó sírás és jajgatás számukra is meglepő. Mert meghalt ugyan néhány napja egy gazdag zsidó, de egy gyászülésen ennyire azért mégsem szoktak gyászolni.

Vagy félórát várakoztunk és hallgatóztunk ebben a bizarr helyzetben. Reggel fél hét után végre kilépett a nagybácsim. Hozzám fordult.

„Rossz hírem van. Amit hallottál, az nem a megboldogult Salgó siratása volt. Magunkat sirattuk. A magyar zsidóságot”

Értetlenül néztem rá. Ő pedig folytatta: „Ma hajnalban fél négykor Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter úr felhívott minket, magyar-zsidó vezetőket telefonon és közölte: a német csapatok átlépték a magyar országhatárt. Órákon belül itt lesznek. A németek megszállják Magyarországot...”

Mint megtudtam tőle, a belügyminiszter négy ortodox és négy neológ vezető embert riasztott.

A négy ortodox: Kahan-Frankel, Freudigert, Harsteint és az én nagybácsim, dr. Friedmann Izidor volt. „Was macht man jetzt? Was macht man jetzt?! Mit lehet tenni?” – kérdezte német anyanyelvén és a meglett férfi, az ortodox magyar zsidóság egyik oszlopa, sírásban tört ki.

„És én most mit tegyek? Talán felhívom apámat” – próbálkoztam.

Dr. Friedmann lemondóan legyintett. „Semmi értelme. Végünk van” – válaszolt, azzal kezembe nyomott ötven pengőt.

A gyűlésnek vége lett.

Barátommal megsemmisülten, tanácstalanul ültünk a várószobában. A nagy tanácsteremből négy kifogástalanul öltözött úriember lépett ki. Egyiket sem ismertem: bizonyára ők voltak a neológ vezetők. Egyik a másik után lépett ki az ajtón. Lehajtott fejjel, köszönés nélkül távoztak. Megfigyeltem, hogy mindegyikük becsapta maga után a díszes, nagy ajtót. Mindegyik ment a maga dolga után.

Freudiger elköszönt Kahan-Frankltól. Láttam: van benne tartás. Nagybátyám még egyszer hozzám fordult: „Laci, wir sind verloren. Laci – ez volt a magyar nevem – el vagyunk veszve.”

Ezután, amennyire tudom, lezárták az irodákat. Legközelebb Eichmann nyitotta ki, amikor létrehozta a Zsidótanácsot.

Nagybátyámék, dr. Friedmann Izidor és felesége, Kornélia néni gyermektelenek voltak. Életük tragikus véget ért: a Városmajor-szanatóriumban bűjtak meg, amely egy bombázás során leégett. Ott pusztultak el.

Íme, a Síp utcai dráma, 1944 március 19-én, vasárnap reggel. Én vagyok az utolsó élő tanú...

* * *

Schwartz barátommal és a kapott pénzzel elindultunk vissza, az esztergomi tábor felé. Miután aznap még nem ettünk, megálltunk a Klauzál térnél és betértünk a híres Weisz-féle kóser kifőzdébe. Vasárnap reggel volt, úgy nyolc óra felé. Nem voltak sokan, csak három-négy fiatalember üldögélt az asztalok mellett.

Mi is leültünk. Hamarosan előhozakodtam a szerzett információval. „Ti tudtok róla, hogy a németek még ezen a reggelen itt lesznek?”

Erre felkel az egyik és hozzám lép.

„Ki maga? Hogy hívják magát?”

„Ehrlich vagyok” – válaszoltam a láthatóan felbőszült fiatalembernek.

Mit terjeszt itt rémhíreket? Takarodjon innen!” – förmedt rám.

„De kérem, a németek...” – próbálkoztam.

„Pusztuljon innét!” – hangzott a megfellebbezhetetlen ítélet.

Leforrázva távoztunk Schwartz-cal együtt. A Körút felé vettük útunkat. Az Erzsébet körútra kiérve látjuk ám, hogy a Royal szálloda emeleti ablakaiból dobálják kifelé a bőröndöket, táskákat.

Azonnal megértettem, mi történt. A gazdag vidéki zsidók kofferei feküdtek összetörten, darabokra szakadtan a Körút járdáján. A szálló előtt parkoló járműveken felismertük a Wehrmacht jelét. A környék egyenruhásoktól feketéllett.

Alig tértünk magunkhoz a megdöbbenéstől, hozzánk lépett két tábori csendőr.

„Igazolásokat kérjük felmutatni!” – hangzott a felszólítás.

Elővettük a menetlevelünket és megmutattuk nekik.

„Nagyon gyorsan tűnjenek el innen. Utazzanak vissza a táborba, amilyen gyorsan csak tudnak!” – tanácsolták.

Nem kellett kétszer mondaniuk. Szinte futólépésben érkeztünk a Nyugati pályaudvarra. Ameddig a Nyugatihoz elértünk, vagy tízszer igazoltattak minket. Később hallottuk, hogy azok a munkaszolgálatos zsidók, akik nem tudtak érvényes dokumentumot felmutatni, már a megszállás első napján internálótáborba kerültek, onnan pedig Auschwitzba.

Megérkeztünk tehát a Nyugatiba. Na, ekkora tömeget sem addig, sem azóta nem láttam. Menekülők áradata igyekezett eltűnni, legalább egy ideig, a németek elől.

Végre felkerültünk az esztergomi vonatra. Az ablakon kitekintve egész úton mást sem láttunk, mint a Wehrmacht végtelen járműfolyamát. Tankok és ágyúk, csapatszállító és hadifelszerelést szállító teherautók oszlopa tartott Budapest felé.

* * *

Pészách 1944-ben szombati napra, április 8-ára esett. Ekkor már néhány napja a magyarországi zsidóságot kötelezték a sárga csillag viselésére. Ez a muszosokra nem vonatkozott.

Még a félünnepet is az esztergomi táborban töltöttük. Valamikor április második felében a század útiparancsot kapott Gyimesre, Erdély keleti szélére. Mielőtt útnak indultunk, egynapos eltávozást kaptam.

Egy nap nem volt elegendő, hogy szüleimhez is elutazzak, Kassára. Ezt a napot Sátoraljaújhelyen töltöttem, feleségemmel és féléves kislányommal, Julikával.

Éjjel utaztam le Budapestről. A vagon tele volt részegekkel. A végtelennek tűnő úton végig ittak és zsidóztak. A szerelvények a légitámadások veszélye miatt nem voltak kivilágítva. Sötétben utaztunk. Nem tudom, mit tettek volna velem, ha felismerik a munkaszolgálatos gönceimet.

Feleségem és a szülei a kislányunkkal még a lakásukban laktak. Újhelyen ekkor még nem állították fel a gettót.

Néhány órát tölthettem velük. Reggel vissza kellett utaznom Budapestre, mert onnan utazott a muszos század Gyimesre.

Talán valamiféle látomás sugallta az ötletet, de arra kértem a feleségemet, hogy a kisbabával együtt jöjjenek fel Budapestre. Az ötletet a családi tanács elvetette. Senkink nem volt ott, magát a fővárost sem ismertük igazán.

Apósoméknak is rossz sejtéseik lehettek, mert az alatt a pár óra alatt, amíg ott voltam, elővették a család összes ékszereit, briliáns fülbevalóit és anyósom bevarrta az én muszos nadrágom öv-részére. Talán arra gondolt, hogy én fiatal vagyok, erős vagyok, túléltem a háborút és nálam van a legjobb helyen.

Nehéz szívvel búcsúztam el tőlük. Nem gondoltam, hogy a kisbabát utoljára látom az életben. Julianna volt a magyar neve. A zsidó neve Frajde Jocheved volt, a két nagymama után.

Alig két héttel később valamennyien Auschwitzba kerültek. A leszállás után, a szelektálásnál feleségem szülei a kisbabával a halál, Sáríka viszont az élet oldalára került...

Mi pedig a muszos századdal a gyimesi hegyekben dolgoztunk a határerődítéseken, a Tatros pataknál, egészen a román átállítás, 1944 augusztus 23 utáni napokig.

Valamikor szeptember elején az oroszok az átállt román csapatokkal betörték Erdélybe. Mi éppen egy munkán voltunk, messze a körlettől. A betörés hirtelen, nagy erővel történt. Az oroszok elvágta minket a körlettől. A keretlegények és a konyhás muszok, akik krumplit hámoztak, az orosz megszállás alá kerültek.

Meleg, nyárvégi nap volt. Rövid nadrágban mentünk ki dolgozni. A muszos hosszú nadrágom, a belevarrt ékszerekkel ottmaradt a körletben. Azóta sem tudom, mi lett az ottmaradtakkal és, hogy megtalálta-e valaki a nadrágba varrt családi ékszereket.

Mi, akik a bevonuló csapatok nyugati oldalára kerültünk, Magyarország belseje felé mentünk. Lassan, a fronttal haladtunk északnyugat felé. Hátunk mögött az előretörő oroszok, előttünk a visszavonuló német és magyar csapatok. Heteken át meneteltünk a század megmaradt részével Kolozsvár, Hidalmás, Zilah, Szilágycseh, Nagybánya, Szatmárnémeti, Nagyszőlős, majd Beregszász érintésével.

Beregszász közelében, egy Bótrágy nevű faluban, egy csűrben szállt meg a század.

Amint ütött az óra – már el is vették...

Mellettünk haladtak el a megvert, visszavonuló német hadak nyugat felé. Mi, munkaszolgálatosok pedig megbeszéltük: ebben a csűrben most elbújunk. Aki akar, természetesen továbbmehet a kerettel.

A megbeszélés eredménye az lett, hogy a muszosoknak csak egy kis hányada folytatta a menetelést nyugat felé. A többség, köztük én, lemaradtunk. Tudtuk, hogy az oroszok kilométeres közelben vannak.

Talán egy órát várahoztunk, amikor hangokat hallottunk a csűr bejáratánál. „Sind da noch Juden?” – kérdezte valaki. A menekülő németeket még mindig ez a kérdés foglalkoztatta: vannak-e még ott zsidók.

Hát ennél teljesebb csendet még nem hallottam.

A németek továbbmentek.

Nagy, nagy csendben ültünk a csűrben. Lehattunk ötvenen vagy hatvanan.

Egy óra telt el, vagy kettő? Valaki óvatosan kinézett.

Katonákat látott. De már orosz egyenruhában.

Kiléptem a csűrből. Egy perc sem telt el a felszabadulásom óta, amikor egy orosz lovaskatona hozzámléptetett és megszólalt. „Davaj, csaszi!”

A csuklójára mutatott. Tanácstalanul néztem az órára és azon gondolkodtam, hogy milyen nyelven mondjam meg neki a pontos időt. Ő sokkal kevésbé tanácstalanul lecsatolta a csuklómról és békésen továbbporoszkált a Doxa órámmal.

Ütött hát a szabadulás órája, de rögtön el is vették...

1944 október 16-át írtuk. Szálasi Budapesten az előző napon vette át a hatalmat Horthy Miklós kormányzótól. Mi pedig lassan vándoroltunk a front után. Többnyire gyalog. Az élelmesebbek szereztek talicskát, azon tolták mindazt, amit az elhagyott falvakban, csűrökben szereztek, főleg élelmiszert. Mert, ugye, ettől fogva magunknak kellett gondoskodni a saját élelmezésünkről.

Beregszászról elindultunk észak felé, Munkács irányába. Közel a városhoz van egy kis falu, Sztrabicsó. Jól ismertem a helyet: a háború előtt egy rokonomé volt a malom. A falut megtaláltuk, a malmot is, de a rokonomat nem. Mint ahogy magunkon kívül egyetlen zsidót sem láttunk a környéken.

A falu üres volt. A rutén lakosok is elmenekültek. Mi pedig bekvártélyoztuk magunkat az egykori zsidó házakba.

Itt húztunk ki néhány hetet. A malomban talált lisztből, a falu határában talált zöldségből, nomeg a hátrahagyott csirkeólak lakóiból főztünk magunknak.

Hogy mennyire voltunk biztonságban?

Ha valakinek az van felírva Odafenn, hogy megmenekül, az megmenekül. Voltak századok – egész muszos századok! – akiket az oroszok fogságba ejtettek. Hiába kiáltozták, magukra mutogatva, hogy „jevrej, jevrej” – felrakták őket teherautókra és elvitték őket Szibériába vagy a sarkkörre „málenkij robotra”.

A mi kis csapatunk megszámlálhatatlanul sok oroszral találkozott – senki sem nyúlt hozzánk.

Vagy három hét múlva úgy döntöttünk, hogy nem maradunk tovább a kis ruszin faluban. Egyébként is közeledett a tél, a fiúk hazafelé akartak menni. Ki Budapestre, ki Kassára, ki Győrbe – oda, ahol a családját sejtette.

A következő állomásunk Királyhelmece volt. Itt is eltöltöttünk néhány hetet, ugyancsak a zsidók elhagyott házaiban.

Onnan Sátoraljaújhelyre mentünk, ugyancsak zsidó házakban szálltunk meg.

Innen már csak mi, kassaiak mentünk tovább. 1945 január 19-én érkezünk meg Kassára. Mi, hatan, felszabadult muszosok voltunk az első zsidók, akik visszaérkeztünk a városba.

Heten voltunk testvérek: négy lány és három fiú. Egy lány már 1933-ban kijött Erecbe. Hármat Auschwitzba deportáltak, de hazajöttek. Két bátyámat is deportálták: egy elpusztult és egy visszajött. Hatan maradtunk. (Ma már csak ketten élünk.)

* * *

Izraelbe 1949-ben érkezünk meg. Évek során két komoly vállalatot építettünk a bné-bráki iparövezetben (ezor táaszijá), a Hájárkon 25. alatt. Ma a labdarúgó stadion van a közelében. Mi nem textillel vagy élelmiszerral foglalkoztunk, hanem családi vállalkozásban acélüzemet létesítettünk.

Nem messze a mi vállalatunktól, a Hájárkon 37. alatt működött egy élelmiszer-feldolgozó vállalat. Szigorúan kóser ortodox hal- és húsféleségeket állítottak elő. Importtal is foglalkoztak: nagy raktáraik voltak. Bné Brákból sokan jártak oda vásárolni.

Harmincöt évig voltunk a szomszédságukban, öt házra tőlük, de harmincöt év alatt egyszer sem mentem be hozzájuk.

Családunk szokása már hosszú évek óta, hogy Pészáchkor és Szukotkor a jeruzsálemi Reich hotelbe megyünk, amúgy „heimisch” ünnepelni. Jó, kóser magyar konyha van, a pészáchi kóserság is teljesen megbízható. Szukotkor is valamennyi étkezés kóser sátor („szüke”) alatt van, ahogyan dukál.

Most, Szukot chalemajdkor, azaz félünnepen látom, hogy egy kis zsidócska erősen néz rám.

„Én magát valahonnan ismerem” – mondja nekem, majd magyarázólag hozzáteszi: „Friedmann vagyok. Bné Brákban van egy élelmiszer-feldolgozó vállalatom. És ön kicsoda?” – szegezte nekem a kérdést. „Én Ehrlich vagyok” – válaszoltam.

„Én csak egy Ehrlichet ismerek. Azt az Ehrlichet, akit én 1944 március 19-én reggel kidobtam a Weisz-féle vendéglőből, mert mindenkinek elmondta, hogy a németek bejöttek” – mondta.

„Hát az én vagyok, Friedmann bácsi!” – mondtam, könnyeimmel küszködve.

A kisöreg nem tudta, mit csináljon velem. Hogyan ünnepelje meg, hogy boldogabb időkben egymásra találtunk.

Szimchát Tóra ünnepén adott egy nagy kiddust a viszontlátás öröme, az én tiszteletemre. Volt a kidduson vagy 150 ember.

Azóta sem láttam őt.

Talán majd újabb hatvan év múlva...

Elhurcolt zsidó áldozatok emléktáblá- avatása Hegyeshalom temetőjében

Az 1944 őszétől 1945 tavaszáig eltelt hónapokban több, mint 120, zömmel Budapestről elhurcolt zsidó polgár lelta halálát betegségben vagy bombázások következtében az osztrák határ mellett fekvő Hegyeshalom község körzetében.

Zsidó temető híján a helyi keresztény temetőben hantolták el őket. A temetőben az azóta eltelt több, mint hat évtized óta semmi sem utal az itt nyugvó magyar-zsidó polgárok azonosságára.

Hegyeshalom polgármestere az egykori munkaszolgálatosok kérésére beleegyezett, hogy a temető bejáratánál emléktáblát helyezzenek el az itt nyugvók neveivel és a helyi önkormányzat archivumában rendelkezésre álló adataival.

Az emléktábla ünnepélyes felavatására április 21-én, kedden, a Holokauszt és a hősiesség napján (Jom hásoá vöhágvurá) kerül sor Hegyeshalom temetőjében.

További részleteket a szervezők a közeli napokban hoznak nyilvánosságra.

Shraga Shemer-Schirmann
Nir Galim 79245
08-8523380
(Izraelen kívül: +972 8 8523380)
050-6660621
(Izraelen kívül: +972 50-6660621)
s_shemer@barak.net.il

Izraeli olvasóimat ismét arra kérem, hogy aki még nem tette, írja meg mobiltelefon-számát, hogy így is fenntarthassuk egymással a kapcsolatot.

Új olvasóimat bárhol a nagyvilágban megkérem: szakítsanak rá időt és írják meg, melyik országban, melyik városban élnek. Sokaknak ugyanis barátaik, ismerőseik küldték el az e-mail címét.

Internetes lapomat most néhány barátom és kollégám segíti, de egyedül szerkesztem és tördelem: esetleges hibáimat nézzék el. Aki hajlandó írásaival, cikkeivel színesíteni az Izraeli Hírlevelet, kérem, tegye!

A Hírlevelet minden, Izrael sorsa iránt érdeklődő ember számára szerkesztem.

Több olvasómnak elküldtem "Alapvető héber nyelvtanfolyamom" eddig elkészült első részét. Bárkinek szívesen megküldöm e-mailben.

Halmos László

